



**ZAMONAVIY KLINIK
LABORATOR TASHXISI
DOLZARB MUAMMOLARI**
xalqaro ilmiy-amaliy
anjuman



27 dekabr 2022 yil



O'zbekiston Respublikasi Sog'Liqli saqlash vazirligi

www.ssv.uz

Toshkent tibbiyot akademiyasi

www.tma.uz

3. Kurbonova Z.Ch. Yuldasheva N.B., Zokirova N.B. Fastokin pestisidini oshqozonga ta'sirini o'rganish // Biofizika va biokimyo muammolari. Toshkent, 2021. –B. 26-27.

4. Suxov I. B., Chistyakova O. V., Shipilov V. N., Doilnitsyn A. M., Shpakov A. O. Streptozotsinli diabetga chalingan kalamushlarda miyada serotonin va dopamin tomonidan adenilaklazing fazoviy xotirasi va tartibga solinishi. Rossiya fiziologiya jurnali. I. M. Sechenov.- No 3.- 2015.- 101-jild.- B. 279-290.

BIOKIMYOVIY QON TEKSHIRUVINING DIAGNOSTIK AHAMIYATI

Dilmurodova O.

Toshkent tibbiyot akademiyasi

Biokimyoviy qon tekshiruvi - bu ichki organlarning (jigar, buyraklar, oshqozon osti bezi, o't pufagi va boshqalar) ishini baholash, metabolizm (lipidlar, oqsillar, uglevodlar almashinuvi) haqida ma'lumot olish, zaruratni aniqlash imkonini beruvchi laborator diagnostika usuli hisoblanadi. Qon olish joyi infeksiya tushishini oldini olish uchun zararsizlantiriladi va asosan kubital venadan yoki boshqa tomirlardan qon olinib, probirkaga quyiladi va biokimyoviy laboratoriyaga yuboriladi.

Tahlil natijalarida quyidagi biokimyoviy ko'rsatkichlarni har bir kasallik uchun alohida o'rganish mumkin. Masalan, bugungi kunda yurak-qon tomir kasallilari, metabolizm buzilishi va boshqa ko'plab kasalliklar asosida qon tarkibidagi umumiy lipidlar almashinuvining buzilishi bosh omil sanaladi. Hozirgi kunda qon namunalarini biokimyoviy tekshirishda respublikamiz klinik-diagnostik laboratoriyalarida bir qator yangi zamonaviy asbob-uskunalar, jumladan Mindray BS 240-T rusumidagi ko'p funksiyali klinik-kimyoviy analizatordan keng foydalanilmoqda. Ushbu apparatlarda soatiga ikki yuzdan ortiq test taxlillari o'tkazish imkoniyatiga ega. Bu apparatning afzallik jihatlari shundan iboratki, smart namuna olish texnologiyasi HbA1c tahlillari uchun gemolizatni avtomatik tayyorlashni ta'minlaydi. Oldindan ishlov berishsiz tahlillarni bajarish yuqori o'tkazuvchanlikni kafolatlaydi. Ushbu apparatning texnik xususiyatlarini afzalligi reagentlarning tejankorligi, kyuvetalarning soni ko'pligi, avtomatik boshqarilishi, absorbsion fotometriya, turbidimetriya, ion selektiv, elektrod taxlili kabi o'lchov prinsiplarining mavjudligi bilan ajralib turadi.

Semizlik, gormonal buzilishlar, yurak-qon tomir tizimi kasalliklarida qon takibini biokimyoviy tekshirish asosida bir qancha mummolarga yechim topish mumkin. Biokimyoviy qon tekshiruvi bemor o'zini yomon his qilganda va ichki organlarning noto'g'ri ishlashiga shubha qilganda shifokor buyuradigan muntazam tadqiqotlardan biridir. Har yili tibbiy ko'rikdan o'tadigan yoki majburiy profilaktik tekshiruvdan o'tadigan odamlar uchun biokimyoviy qon testi majburiydir.

C-reaktiv oqsil (CRP) organizmdagi hozirgi yallig'lanish jarayonining informatsion ko'rsatkichidir. Bu oqsil jigar tomonidan sintezlanadi va yallig'lanishning o'tkir bosqichining belgilaridan biridir. Qonda CRP darajasi yuqumli kasallik, jarohatlar boshlanganidan keyin yoki operatsiyadan keyingi

dastlabki soatlarda bir necha soat ichida oshishi mumkin. CRP kasallikning dinamikasidagi o'zgarishlarga tezda javob beradi va tiklanish bilan tezda normal holatga qaytadi.

Alanin aminotransferaza va aspartat aminotransferaza transaminazalar deb ataladi. Alanin aminotransferaza (ALT) jigar uchun marker ferment hisoblansa, aspartat aminotransferaza (AST) miokard uchun marker ferment hisoblanadi. Shifokor ALT va AST nisbatlarini ko'rib chiqadi va xulosalar chiqaradi. Diagnostik maqsadlar uchun nafaqat AST va ALT qon parametrlarining o'zgarishi, balki ularning ko'payishi yoki kamayishi, shuningdek, fermentlar sonining bir-biriga nisbati ham muhimdir.

Xulosa. Qonning biokimyoviy xossalari inson salomatligi uchun muhim korsatkichlaridan biri hisoblanadi. Qon tarkibidagi barcha xossalarni normada saqlash uchun avvalo sog'lom turmush tarziga rioya qilish, xavfli kasalliklardan saqlanish, muntazam jismoniy mashqlar bilan shug'ullanish, bir yilda ikki marotaba qon analizlarini topshirish zarur. Tibbiyot muassasalariga zamonaviy klinik-diagnostik asbob-uskunalarni jalb etish va ular bilan ishlovchi mutaxassislar sonini oshirish esa yanada klinik diagnostikani rivojlantirishga sabab bo'ladi.

Adabiyotlar.

1. Березов Т.Т. Биологическая химия: учебник. – 2012. С. 150-155.
2. Маршал В.Дж. Клиническая биохимия: учебник. – 2014. – С. 55-60.
3. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A. Laboratoriya ishi: o'quv qo'llanma. Toshkent, 2022. 140 b.

PESHOBDAGI OQSILNI ANIQLASHNING KLINIK VA DIAGNOSTIK AHAMIYATI

Dilmurodova M., Shaykulov H.Sh.
Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti

Peshobni tekshirish nafaqat peshob ajratish tizimi, balki boshqa kasalliklarda ham amaliy ahamiyatga ega. Uni tekshirish natijalari kasallikning kechishi va o'tkazilayotgan davolash choralarining samarasini baholash imkonini beradi.

Peshobni klinik tekshirish uch qismdan iborat: fizik xossalarni aniqlash, kimyoviy tahlil va peshob cho'kindsini mikroskopda tekshirish. Kunning turli vaqtida peshob har xil tarkibga ega bo'lib, bu o'z navbatida iste'mol qilingan ovqat, uning tarkibi, ichilgan suyuqlik miqdori, jismoniy ish va havo haroratiga bog'liq. Oddiy klinik tahlil uchun toza idishga ertalabki peshobning o'rta portsiyasi olinadi. Tekshirish uchun bemor avval tashqi jinsiy a'zolarini tozalab yuvadi. Ayollarda hayz kelish davrida peshobda qon aralashishini oldini olish maqsadida tekshirishni amalga oshirmaslik tavsiya etiladi. Peshob tutilishi hamda piuriya holatida kateter yordamida olinadi.

Tekshirishdan avval peshob buzilishining oldini olish maqsadida uni sovuqda saqlash lozim. Ayrim hollarda shu maqsadda peshobka konservantlar (toluol, xloroform, timol) qo'shiladi.